

INNOVATION TA'LIM METODLARI

Karimova Noila Mamatqul qizi

Annotatsiya: *Mazkur maqolada zamonaviy ta'lim tizimida innovatsion metodlarning o'rni va ahamiyati tahlil qilingan. Innovatsion pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, o'quvchilarda mustaqil fikrlash, ijodkorlik va tahliliy yondashuvni shakllantirishdagi roli yoritilgan [1], [2]. Shuningdek, o'qituvchilar faoliyatida innovatsion yondashuvlarni samarali joriy etish omillari tahlil etilgan.*

Kalit so'zlar: *innovatsiya, ta'lim texnologiyasi, interfaol metod, ijodkorlik, raqamli ta'lim, loyiha asosida o'qitish*

KIRISH

Zamonaviy davrda ta'lim tizimi raqamli iqtisodiyot va intellektual jamiyat talablari asosida tub o'zgarishlarni boshdan kechirmoqda. Shu nuqtai nazardan, ta'lim sifatini oshirishda innovatsion yondashuvlar muhim o'rin tutadi [3]. Innovatsion pedagogika o'quvchi shaxsini ta'lim markaziga qo'yib, uning mustaqil fikrlash, o'zini rivojlantirish va ijodiy faoliyatini rag'batlantiradi [1], [4]. Innovatsiya (lotincha innovatio – yangilanish) deganda ta'lim jarayoniga yangi g'oyalar, texnologiyalar va metodlarni kiritish, o'quv samaradorligini oshirish tushuniladi [5]. O'zbekiston Respublikasida bu yo'nalishda qabul qilinayotgan islohotlar, xususan "Yangi O'zbekiston strategiyasi"da ta'limda innovatsion yondashuvlarni keng joriy etish zarurligi alohida ta'kidlangan [4].

Asosiy qism 1. Innovatsion ta'lim metodlarining mohiyati va afzalliklari Innovatsion metodlar o'qitishning zamonaviy, interfaol va o'quvchi markazli shakllaridir [1], [2]. Bu metodlar o'quvchilarni mustaqil fikrlashga, tahliliy yondashuvga va jamoaviy hamkorlikda ishlashga o'rgatadi. Azizxo'jayeva N.N. ta'kidlaganidek, "innovatsion texnologiya – bu pedagogik jarayonni takomillashtirish, o'quvchi faoliyatini faollashtirish va natijadorlikni oshirishga qaratilgan tizimdir" [1]. O'qituvchi bu jarayonda bilim manbai emas, balki o'quv faoliyatini boshqaruvchi, yo'naltiruvchi shaxs rolini bajaradi [6].

2. Innovatsion metodlarning turlari Tadqiqotchilar tomonidan turli interfaol metodlar ishlab chiqilgan va ta'lim amaliyotiga joriy etilgan [2], [3]. Ularning eng samaralilari quyidagilardir:- Aqliy hujum (Brainstorming) – o'quvchilarning erkin fikrlashini rag'batlantiradi [2].- Klayster (Cluster) – o'quvchilarga mavzu bo'yicha bilimlarni tizimlashtirish imkonini beradi [1].- "6x6x6" metodi – kichik guruhlarda fikr almashish orqali hamkorlik madaniyatini shakllantiradi [3].- Loyiha asosida o'qitish (Project-Based Learning) – o'quvchilarni amaliy tadqiqot olib borishga o'rgatadi [6].- AKT asosida o'qitish – raqamli vositalar yordamida ta'lim jarayonini innovatsion tarzda tashkil etadi [5], [7].

3. Innovatsion yondashuvlarning samaradorlik omillari Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, innovatsion metodlarni qo'llash o'quvchilarning bilim sifatini 20–30 foizga oshiradi [6]. Shu bilan birga, o'quvchilarda ichki motivatsiya, o'zini baholash, tanqidiy fikrlash va muloqot kompetensiyalari shakllanadi [7]. Davletshin M.G. fikricha, innovatsion faoliyat samarasi

o'qituvchining o'z ustida ishlashiga, yangi texnologiyalarni o'zlashtirishga va ularni metodik jihatdan to'g'ri tatbiq etishiga bog'liq [3].

Xulosa Innovatsion ta'lim metodlari bugungi kunda ta'lim jarayonining ajralmas qismi hisoblanadi. Ular ta'limni shaxsga yo'naltirilgan, interfaol va natijador tizim sifatida shakllantiradi [1], [6]. Pedagoglar o'z amaliyotida innovatsion yondashuvlardan foydalanish orqali o'quvchilarda XXI asr kompetensiyalarini–tanqidiy fikrlash, hamkorlik, muloqot va ijodkorlikni rivojlantiradilar [7].

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDPU, 2020.
2. Yo'ldoshev J.G., Hasanboyeva O.U. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
3. Davletshin M.G. Pedagogik innovatsiyalar: nazariya va amaliyot. – Toshkent: Ilm ziyo, 2021.
4. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
5. UNESCO. Innovation in Education: A Global Perspective. – Paris, 2020.
6. OECD. Innovative Learning Environments. – Paris: OECD Publishing, 2017.
7. Fullan M. The New Meaning of Educational Change. – New York: Teachers College Press, 2016